

Aigakõra "Livli" ulzändamist tygub

"Akateeminen Heimoklubi" Hèlsinkis.

Septembõr.

Inda 10 sant.

Kuolmõz aigast.

Jelamiz sieldõm.

Jän 8:12.

Sygž, siz tuld ja tou-
 õd at tegiz mäd jüs. Pävad
 iebõd litõdõks, ja pimdõm vin-
 ab, säds emiä ruimõ. Ja ku
 meg vap tlõm tallõ, mis um mäd
 jeda ja mõtlõm, mingi se lib
 sies lälamõl aigal, siz, võib
 võlda, mäg tundõm ents sydams
 vallõ, mis pikstõb megi. Ada um
 sür, Ab ab õo nädõb. Pimdõm vä-
 licksõb, Pimdõm maailmas, kus mäg
 jelam, pimdõm mäd sizal.
 Nei mäg mõtlõm, nei mäg ar-
 rõm. Aga ama ab õo ka set pim-
 dõm. Izand jesus kitõb: Ma um mä-
 ilma sieldõm. Ta um se. Täm jüs
 õb õo pimdõmt, säl um set siel-
 dõm. Ja siedo sieldõmt ta táb ka
 mäddõn jegaydõn andõ. Mäg võim sie-
 da sädõ. Mäddõn um lémist nei, kui
 ta megi opatõb, tämmõn tagan. Mä-
 dõn um eitamõst jara ents mõtkõd
 ja ents tämiz, nei ku ta yksiggip
 säb megi juodõm. Mäg iz ab võim
 siedo tiedõ. Izandõn um tulmõst
 mäddõn abbõl. Mäddõn um külõmõst
 täm sõnnõ, tiemõst sin ents sy-
 dam völdip. Nei säb täm sieldõm
 mäd sydame, kus pimdõm, pat pim-
 dõm, um ama sür. Ku se säl yr-
 gõb paistõ, yrgõb se ka amas mäd
 lamizõs paistõ. Se lib mäd je-
 lamiz sieldõm. Nei mäg ab kãm e-
 ip pimdõs, set sieldõms. Mäg ab
 kartam emiä mittõ midagist, siest
 izand um ni mädkõks.

Se sieldõms jelami ab tãnt
 siedo, ku ni at amad murud, amad
 lälõmõd, ama pimdõm mäd jüst jara.
 Ab, ne atvel mäd jüs, ne vel
 pikstõbõd megi. Aga ne ab pikstõt
 megi nei, ku mäddõn ab velks luo-
 tõkst, ne ab pikstõt megi mäsõ. Mu-
 rud, lälamõd, pimdõm sizal kãds,
 mäg tiedam, ku mäg ab õom yksig-
 gip. Izand Jèzus Kristus, Pästaji,
 um mädkõks. Ta abtub mäddõn, Ta
 vüb megi nesti ulzõ. Mäd usk ja
 mäd lüütõks um, ku se Jèzus Kris-
 tus, kis um megi mäd patist
 pästõn ja nei mäd sizal ents jõv-
 võ tyõdõ yrgõn, ka siedo ykskõrd
 loptab. Nei ta um mäd jelamiz
 sieldõm, kis ka siz paistab, ku
 pimdõm um ama sür mäd ymmõr. Se
 sieldõm jürõ mäddõn um kuolkõmõst,
 H. X. Erviä.

Mel.: Kã spoži atspid auseklis.

Ja Jakob kuoda sieldi tẽd,
 Ents sieldõmõks ka minda õõd,

Ku võib ma tundõ Sinda;
 Sa tietõbõks säd pagandõn,
 Ud Pästajizõks amadõn,
 Ja pästõ tãd ka minda,
 Tüõdõ,
 Lüõdõ
 Sinnõn õuvõ,
 Kis õd touvõ
 Sieldõm silma,
 Algõ loptagõ maailma.

Täs maailmas ma pimdõs õob
 Täs jelami set vajjõ tüõb,
 Täs ma um kougõn sinstõ;
 Ents sieldõmõks tul, minda juõd,
 Yksiggip Sa min ab set õd,
 Siest ala lag sa minstõ.
 Päistag,
 Laistag,
 Laz võig nädõ
 Mina kãdõ
 Sieldõm yldzi,
 Juõdiji nei jõva pildzi.

Tul paista sa min sydame,
 Laz maailmõ ma unnõgõ,
 Laz nãg ma kuõta yllõ;
 Vi minda tästa ents jürõ,
 Vi minda kuõlõmst touvõzõ,
 Laz võig ma sin jüs pilõ.
 Siedo,
 Tieda,
 Pãlab mina,
 Anda Sina
 Sieldõmt kãdõ,
 Ku ma võib kõrd sin jür lãdõ.
 Abraham Klezõl pierrõ.

Yrgõs sies, septembõr kũ
 Nr-õks tulab "L I V L I" ulzõ
 mũ tuõim all. Laz kyl tuõim
 volgõ mũ, aga merk, mis ulz-
 õndajid at pyatõnd, ieb se
 iz: Tietõ õ yl livlist mur
 ja riem, negi ylzõ votsõ,
 kubbõ kutsõ, visantõ ja kadip-
 õi tagiz klerõ. Tyõ um sür
 ja lälam, ama lälam um yrgan-
 dõks ja õz tuõim jõvist
 tiedab mits murtõ ja tyõdõ um
 võnd siedoagsõpi kubbõ pan-
 miz ja ulzändamiz jüs, ta
 tionub miniz ulzändajizõn
 ja tuõimijizõn yl tiedõt tyõ
 ja pãlab, laz štaler izand
 ka jeddõpõgi ytõluggõ pidag
 miedõ aigakerrõ "Livli," mis
 jüs ta um kui ozmi jellõn.
 õz tuõim lüütõ ja pãlab,
 laz jegayks livli aigakerrõ
 "Livli" pidag E N T S aigakõ-
 raka ja õrmestõg tãnda kui

az jegayks livli aigakerrõ
 "Livli" pidag ents aigakõ-
 raks ja aigastõ tãnda kui
 ents aigakerrõ, tãns nõvvõ votõg
 ja tãmmõ nõvvõ andõs, tãmmõn kã-
 ratõs ja tietõs nei y] ents
 jalamiz ja murad, kui ka y] ana
 livlist volmiz.

Ab jennõ aigastidi tagizpõdi,
 ku vol tund siegandõks livlist
 rov jalamizõ, siz augiz selli laul:

"Sydamõdõksa kibistõks
 Jellõ nustõ-yrgezõ,
 Nõnõ tiedõ mõtlizõ
 Knassõ, veggist myrõdõks.

Müdi teit, munt siegist tež,
 Vantõl ni, mis ulzõ tul:
 Märgõnd sainad, vändi kul,
 Katuks lebbõ juoksõb vez.

Kus vol nõnõn vegizõn
 Vajmõst, sijnõ suggõn ni
 Piski, vändi, madali
 Boug um, jara arabõn."

Ab, sellist jellõ mæg mityks ab
 tam. Mæg volmiz jel volgõ selli
 iz knas, neme mæg lütõm lĩm "Li-
 võd It" õd jellõn. Az mæg tam y]õ
 lõ piddõ ents tõire jemakiel ja
 ab tam kaddõ, siz andam ydtuoizõn
 kãta ja tĩem amad kubs tyõdõ, je-
 gayks ents kãzõ, ja ents joud
 pierrõ, Panmõ amad kubs kiv, kiv pã-
 lõ ja sellist kiviõ at: ku mæg
 rõkandõm kuonnõ ents jemakieldõ,
 opatõm tãnda lapstõn, lãm kubbõ
 "Livõd Itõ", võtam jaggõ tam tyõ
 jüs, lõlam jemakiel lõlidi ja jag-
 gõm ents vail mõtkidi mäd aigake-
 ras "L I V L I", tãnda luggõs ja
 tãmmõn keratõs. Siz mäd volmi ab
 lĩ neme piski, vändi, madali, jara
 arabõn boug, aga ta sãb knas ni-
 nõks, veggist myrõdõks.
 Sieda ait Jumal!

Ulzãndaji ja tuoimiji.

Tierrõd Ungarmãld.

Tãmsõvvõ volds tãd, livlist
 jüs, ma imlõs pan tãdõl, ku tæg
 amad tiedat sieda, ku mæg, Ungard,
 uom tãd sugud. Um tuoz, ku jengit
 vãki rov tiedab emia y] sũrd
 rovd, ab ku tuoistiz; aga sũrd rovd
 pũogan um jegakõrd mielpierrõ
 sugandõks nõdõ, ku tãmmõn tulab
 vastõ, kui suggõn. Aga ku livli
 ja ungar yrgõbõd ents vail rõkandõ,
 siz ne ab sãt aru ydtuoizõst,
 siz nõzõb siegid kyzzimi: "Mis sugud
 mæg kyl võim võlda, ku mæg mittõ-
 suggõ ab sãm aru ydtuoiz kielst?"
 um yrdõks andõ nim "sug" sellistõn,
 kiend kand um sliest entsõst kuon-
 dõst, kust mäd kand um ja kiend
 jalamiz volmist mæg jõva mielkõks
 tãdõl panm, y] kiend mæg ytõ lug-
 gõ jennõ veitõ midagid tiedam.-
 Nã - laz se kyl killõg, neme mingi
 im aza, tæg, livlist, ja mæg, ungard

uom, kuõdin selliz tãntõks pierrõ
 sugud! - Set, ku se aiga, ku mæg
 uom - jellõnd ydsõ kuonnõ um emia
 tuontõ aigastidi tagiz, ja se pa-
 ka, kus mäd kubbõ kuon um vond,
 um mästi muolmist väggõ kougon.
 Se vol kougõs uomõgallis Krievõ-
 mäl, Volga joug ymmarkouys. Ja pi-
 rõ mäd vanaizad lagimist sliest y-
 markouys, mæg ab uom emia ydtuoizõ-
 zõn vastõ putõnd, mäd pävõl sãpi.
 Aga nõnd, ku ama sieks tãddõn ab
 uom kaddõn tundimi, ku mæg uom au-
 gud, siz ma kãzõ andõ tãddõn lĩ-
 tiz seltamiz mäd rov jalamizõst
 y] ne set tuontõ aigastõ, kui se
 ka jõvan suggõn sãdõb.

Mäd jalamõ um vond setmip sug
 li, Ungard, kui kitõks, ab uot ent
 palapiz syndizmãzõ kuõdin tund
 mäd kubbõst yrgandõks syndistmãst,
 aga lekat sãld jedal puõl Kaukaz
 mäguõ ymmarkouys ja set siz kou-
 gõmõl õdõg puõl. Ents riek pãl m
 at tẽmd jalam kãds iskizis kũõzi
 sãl puoitõs entsõn jõvad syndist-
 mãd. Aga mingist õbmingist võrõd
 suodiksijid rovd ist andat mãntõn
 armõ, aga ajist nõdi ytõluggõ kou-
 gõmõl. Perizõks, set 896 aigastõl
 tulj ungard palapizõ jeltõb kũcz
 ents, Karpat mägist ymmar klõkstõt
 knassõ izamãzõ, kus nõntõn perizõks
 võnstiz puoitõ entsõn knas kuon.
 Ezmist nõla sada aigastõd juõlõ
 vol sãtõz (liktenis, Schicksal.
 yrgandõks pierast jõva. Ne jelis
 izents kõnigõd väliksimiz all, l
 sist ents izamãdõ mingist õbmingi
 pãlõ ajajid vastõ, teit tam, ka s
 rimizõks leb vonzist suodiksimizõ.
 Aga ku Aarpaadõ kõnig kuoda vol
 ulzõ küõlõn, nustist, ents vail k
 vijid ungard, entsõn võrõd kõnigõd
 päginõ nẽsti eit jõvad ungardõks
 väliksist rov jõvamõks, tieds tam
 vegizõks ja rikkõmõks. Aga õd aig
 yrgandõks tuoi entsõn ypi ada,
 tãud mõtimiz ungard historias.
 Väliks ouvrãjõ tunnõd Habsburgõl
 unist jara, ku nõntõn volks tie
 nõmõst y] ungard vald krũõnõ Un-
 garmãrovvõn ja kõlbatist ents kõ-
 nigõd võimist, laz tĩegõd ungard
 õbjouõzistõks, tieds ents sydamsõ
 saksadõks. Aga lõinagallid tulj ne
 iz sũrd ädad. Tũrkõd tãmi väliksõ,
 ädastiz ungaridi, nei ku ne ist
 võit kyllõld vastõ piddõ Habsbur
 tãmizõn. Lebbõ vãds ungardõn vastõ
 kolonizatiõ ja skũõlõd politikõ
 Habsburgõd sieda, ku ungard, rov
 puõlõst nei yti, vald, ei paiklimiõ
 ja nei vol ungardõn pägin kãtõm
 ents rov võimizõst. Mãdlõtõt kãl
 rov vastõ võikslõs sai ungardõn
 joud jovtõt neme kãd kiv vailõ
 sada aigastõ, kunts tul, mis mæg
 amad vel mãdlõm, mãilma souda,
 viediz mäd rov ypi sellizõ luõkõ
 kust ta, kas jel võib mingizkõ
 ulzõ sãdõ. Se ouvõstimi ja - võ
 kitõ - sougdi usk, mis ungard p

Aarpaadõd krüonõks krüondõt kõig
päl, viediz nēdi seljizõ suoddõ,
kus ne ist vōit mittõ midagid
vindõ, aga set kätõ. Mäilma suoda
lopiz ungarid ja nänt ypi suodik-
sijid ala Iemizõks. Tuontõ aigastõ
vanast ungarid näst sait vōvdõt
kaks kuolmõnt jaggõ, kubs kuolm
ja pūol miljon ungaridõks. Muntõn
sai jettõt set piski, jalamiz pio-
rast väilil mā kabal, mis paldipiz
volmiz pierrõ um kuolõm kädõdõ
andõt. Ja sies lābõd ni kubõ
ungarid ja livlist sätõd: Sents un-
garid vōibõd lüotõ, ku ne sābõd
tāgiz "Sūr-Ungarmā", kuntõ, vōrõd
vōimiz all vollijis ymmarkouts,
paldip jelaqid ungarid pidabõd yllõ
ents kiõl ja livlist rov lib
sents livli, kuntõ ta rōkandõb
livlist kiõldõ.

Kui ma tarmõb entõ mā rovvõn,
laz nänt lüotõks sāg tautõt, noi-
iz ka ma tarmõb siedo livlistõn,
ents sugudõn.

György Lakó.

Livõd sõbrad seltsõ ežmi
sygž juodkub Rīgõs.

Pierrõ sōv novvimiz aigõ livõd
sõbrad tultõ kubõ ezmiz kōrd
tāmsygzõ 19 sygzkūs.

Juodkubs sai rōkandõt yļ 4
livõd zeminarist pālandõks kerad,
lingizi selts um sānd. Juod pi-
diz nõvvõ ja mõtliz jiera nei-
iz, kui mūlip tiedõ. Um lüotõks,
ku livõd ud opatijist: A. Gutman,
H. Tserbak, L. Reinvald ja P. Damborg
ents stipendiumidi Letmald sābõd.

Sūr eristuzõks selts vōtiz vas-
tõ tieut, ku " L I V L I " um tund
ežmiz kōrd õigiz tyõmuoistajiz
kädõdõ. Selts juod kaimub ud re-
daktorõn, izandõn K. Stalten, ama
jōvdi tarmimiz tyõ jūr akkõs.

Istamist loptõs, selts vōtiz
sizzõl 3 ütõ sūoratõ ja pap
jiera tulbiz istamiz 21 sygzkūs
piddõ.

" Livliz " Rīgõ korespondent Y.

Vāntast. Tämmaigast, septembör
kū 1. pāvan kūoliz jara 83a; va-
na livli Andrõks Jürman, kis vol
ka Livõd yt vānta Jag ytli.
Kievantõ nouvõmist!
K. Š.

Abjõva yrdõks.

Māddõn rāndas, ama emip kūolkas,
um abjõva yrdõks, missõks mēg iz
entsõn sūrdõ-kujjõ tiem: So um
varali būolgõd kuoryimi. Tuozõn
b tarmõs, tāb jegayks sūrimiz
jag sādõ ja mēg tōmpõm jara gā-
alust mārad. Ku um aiga, ku mā-
rad āt valmõd ja vōstajid kyzzõ-
õd nänt tagan, siz āt varald
uordõt mārad jara mārğõnd ja

mōtsis āb uo omip mis kuoryõ.
mūnda āb sā mittõ ents jag kädõ,
nei ku tallõ um vōstamõst būõdõ
tōvrõst ja ābvertlist marmoladõ,
mis sygzõ jegayks iz volks vōind
almstiz ja jōvits ents pierast
valmõstõ. Az rouvz pankst sigda
tādõl ja āb rūoikõkst nei ydtuoõ
zõn jeddõ, siz volks amadõn kyllõl
ja ieks vel pālõ mūdõbõks.

Jõtaz.

Vaidõld. Septembör kūs brēt-
lizõ um vōnd knassõ, set ku ka-
lamiedõn āb uo vōnd kus pānda,
siepierast ku kupsad vel ist vō-
tat. Paldip, kū lopandõksõs, yrgõbõd
kyl ka kupsad vōstõ, aga 8 sant.
yļ klg. um nei almi līnda, ku ka-
lamiez sioks āb sā āb lēba, āb
ka ud vōrgõ jūr. Peris aigal āb
uo ka mū, ku touvõd yd ja kala-
mied āb sāt mittõ maitsõ kallõ.

Lešti vol set entsõn syõdõ,
kis tāz ommit sādõ, sion vol Pi-
za mierrõ näntõn tagan lēmõst.

Uid aza um ku kalamied vail
sugub salandimi; nei um mād ky-
las jara salantõt F. Janbergõn Uz
brētlist vōrgõ, O. Rannen ja V.
Ansevitsõn, kumitõn ajgavōrgõ; Sā-
nagõl, P. Ludvigõn ānkarkieuz ja
A. Fridmanõn liestad vada.

Vaid ja Sānag kyland vastõ
sait mierst ulzõ vejdõt akkijid,
rānõd, minõ-ānkard ja kaks sūrdõ
kuoig-ānkart, nēsti vol yks kyl
jara rūostõn, aga tuoi vol uz ja
sion vol ka 30 sūlda skõdõt
jūsõ.

Vaidnika.

Iraild. 3. septembör kū pāvan
sai irai pyvakuodas sizzõl vidõt
pāp V. Blumental. Lātkubs (draudze,
Kirchengemeinde-t.) āt letlist ja
livlist. Kui pāp Blumental tieutiz,
pāpõn Erviõn iz uo vōnd aigõ
pyvad pāl tūlda, siepierast iz
uo ka mittõ midagid rāndakiels.
Sizzõl vimiz akt tāutiz Letmā
arkibiskop Dr. theol. profesor
T. Grinberg, kād pāp abbõks, kien-
sti yks vol Dūoig pāp E. Ville.
Pyvakuoda vol pūskantõt damõd ko-
mite pūolst ja sait loudõt 3
loudõ 4 yõl pāl. Pierrõ lātõ
volji vōnd pāpmuoizõs valmõstõt
syõmi pāpid, lātkub nõv ja damõd
komite pierast.

Irainika.

It tyõstõ.

Pierrõ It 10 aigast mādõl-
tõks pyvdi, kus It tyõtējid, su-
gud ja sõbrad, ka amad jōvvõ
tarmijid kubsõ vibtistõ aigõ ja
lebbõ rōkandist It siedasān tie-
dõtõ ja tulbizi tyõdi, It juod

egiz astiz kierdi It kuoda nus-
amiz jeddõpõn sãmiz jürõ.

Ku nõdõ vol sãdõt inzinier ja
õv aãad tundijiz tiedõt õra, kui
ennõ kuoda nustami makseb, It
jüed andiz pãlandõks kõõ vãlikõ
jürõ ja pãliz abbõ kuoda nustamiz
pierast. Pãlandõks sai ka va liks
püolstõ tãdõl pandõt ja It um
sãnd abbõ, ykkõrd ministrõd kabi-
net püolstõ ls.1,500 ja tuoistõ-
kõrd " tautas namu büves " fondstõ
ls.2,500; nei ku sieks um suggõn
võimi yrgõ tyõdõ jeddõpõn liktõ.
õzni aza, mis um rüõkõtõb, kivid
murdamiz tyõ um pãldip kãdsõ. Jag
kividi um juba vãmõks murdtõt ja
tulbis pãvsi sãbõd sũrd kivid siz-
zõl tagdõt jasiz lõigi puotkastõ-
tõt, laz siz sãgõd kubbõ viertõt,
ku tallõ sãkstõ talkõks mõtsast
ulzõ viedtõt.

Sitsõ ni It jüed tãks jegãyd
livilizõn pãnda tãdõl panmõ, ku vã-
liks andõs rãdõ kuoda nustamiz
pierast um ka It azãvedajidõn
kitõn ku andtõt rã um kui ab
ãndami, aga kuoda nustajidõn um
volmõst livõd movvõn entsõn. Siestõ
siz ka mæg ab võimõ vodlõ, laz
ama, rã sãgõ ydstõ, aga tuoistõ
küozõst andtõt ja siz mæg sãdsõ
pãva pãlka tez tiemõ tyõdõ. Aga
mãddõn um pãgip talkõdõks ja jõ-
vast miãlõst kuoda jüs tyõdõ tie-
mõst. Ab õo sugid õigi küoz sits
kyzõ: " Mis minnõn siõs jõvvõ
lib, ku ma talkõ lãb? " Kubaõ tyõ-
tiemi um vana, vana, jõva yrdõks ja
amad rouvz ytsõ ja tuoisõ küozis
ja masi nustabõd kyl kuodidi, kyl
mãdõltiksi, nustamõ mæg ka iz,
siz munt ja vãlikõ ka mãddõn ab-
tõb.

Vãlgamã.

Pizast. Tänsivvõ yrgub nustõ
vãntã venãvãlikõ (ostas valde, Hafon-
verwaltung.-t.) Pizzõ õd baik. Õz
baik sãb nustõt vana baik aliz
pãl ja lib neiiz kuordi kui va-
na baik. Õz baik sãb valtõt rõ-
da betonõst ja um limist vãmõn
tãlbõ aigast 1 zept.

28.zept. tãs saiti vizzõ võttõt
nõja ristingt ja vidõt Vãntõ
küõdõstimiz ala, kas ne ab õot
kommunistõd. Kuõlm saiti siõ, ents
pãvan kuõdã lastõt, aga yks sai
pidtõt vizzõ.

Siõ ents pãvan siã tulti aigõ
nõja Sãrmã kalamiestõ, kis sangdõ
õd sizal miers volti jara osa-
gõnõd ja yllõ tunnõd Kurmã aigõ.
Tuoiz pãvan, ku aiga ei tegiz
siõdõks ja vol juva peripi tũ,
ne pũritisti tagiz Sãrmãlõ.

d.

Lüzõst. 24.zept. vast õdõgt
leksti kuõlm kalamiestõ, Didz

Peterson, Japi Švanberg ja Uli
Krisjãn, ajga võrgidi etam. Ne vol
rãz juõbõnd, nãntõn loji sadiz ym-
mãr ja amãd kuõlm kalamiestõ sa-
disti mierrõ. Didz Peterson saiti
kãddõ jelziz, aga Japi Švanberg
ja Uli Krisjãn upandisti jara.
Japi Švanberg vol võrgõ sil mã-
dõn, siõ saiti yldip kãddõ, aga
Uli Krisjãn ab õo siõdaigsãpi,
ku se sãb kerãtõt vel lieutõt.
Muõlmõd jara upandõnõdõn iõbõd
tagan naist piskist lapstõks.
d.

Se vol siz.

Se vol siz, ku karãl, kõimõ,
Siz, ku tuoimkist õdriksist;
Küõrõkst vodagizi sõimõ,
Yllõ lõlist tsirlinkist.

Sin vol ymmar krizdag villi,
Võitj am vol sãlgas min;
Õõndõl aiga vol rãz pilji,
Villiz allõ lemm vol sin.

Minnõn yrgiz kylma suggõ,
Villiz ala võtist sa;-
Ku ma võlz sin lezõõl pugõõ,
Siz ei lemmõks minnõn ka.

Se vol siz, - ni tuoimkist liõdõd,
Tũlstõ ajtõt, puddõbõd,
Kãddõnd attõ kievãd tiedõd,
Õgsõ karnõd rãukõbõd.

Sydam valub sygõ kylmas,
Kis ni mindã poistõ tãks,
Kus võiks liõudõ ma mãlmas,
Kien ma villiz ala sãks?

Yl, õdõgallist Finnõd
jedshistoria.

Mag. A. Gleye, prof. emer.
Ents rõks, mis ma pidiz li-
võd Sõbrãd Seltsõs 2. 4. 1933,
ma juba mãdliz yl tãntõks, min-
gi um õdõgallist Finnõd vanãd
aigãd tieudõn, Europa yrgãndõks,
histõria pierast. Kajjõks se aza
ab õo siõdaigsãpi ab õdõgaliz
Europa tieudmesti, ab ka Suomõ -
ja Eesti - mãd kiõld põtijist
õigistiz tãdõl pandõt.

Fuõi selliz kibõdz pütõksõn
lib kyl se, ku ezmist, laz kyl
volgõd jõvad griekõ ja romliz
vana aiga tundijid, ab tundõt
jelziãzi Ugro - Finnõd kõli; aga
tuoistõn pütõb vana aigãd tun-
dijid filologõd tiedami. Kui siõ
dijiz võiks mãdlõ ka siõ, ku
perizis aigastõd kymmiz saksãd
ja anglozaksõd tieudmied vail
õt vãggõ tãdõl pandõbõks sãnd
asyrologõd; aga ne õt yl
yãpüõlist filologõd, kiõndõn Ug-
ro - Finnõd ja Eur - Ariõd kiõld
viedamiz pandõkst tãudlistiz
tuntõbõd õt siõpierast nãntõn õ
ka set õbtãdzist rezultatõd nãn

varandökt kördöl panmiz jüs, mis ne at ulzö tüond Piskiz - Azia köpigöd arkivist ja mis mäddön kui vaigakerad (kilu raksti, Keilschrift-t.) at nädöböd Äbzemitöd kēris. Perizöks um mädlömöst ka äbzypatlist sovinismusö, mis perizöl aigal rouvsug kyzzimist (rāsu jau-tajumi, Rassenfragen-t.) jüs mojjö andab Saksamäl.

Rökandö yl pūdiz Ariöd rouvsug um jamdi anakronismus! Ku mäddön juba sie, leb zid Teodor Bensteg, tieudö sizzöl tund täntimiz Indo-Germanöd, kui Indöd, Eranöd, Grieköd, Baltöd, Slavöd, j.n.j. vanavanbist (priekstei, Vorfahren-t.) pierast, um jara ötamöst, siepierast ku nim um sädöt butkamöd kubbö vöttös (Indöd - Germanöd), siz mög mittö kuigid äb tüodöm Indöd ja Eranöd (Ariöd), kiend rouvsug pūdit siedaigsäpi mittö sugid äb üo ylz-nägtöt, piddö sie amu vanad aigad rouvöks, mis minstö öigistiz kui Eurariöd (Europa rouvz - Ariöd) säbööd nimtöt. Kuijen Skandinav Germa-nöd rouvsug um yti Eurariödüks, sien tagan aprö äb üo tās küöž. Aga juba paldip um vizastiz tieu-töb, ku Europa kiend amus vanaaig-as at vond ödögallist arud sūr Vana - Altaiöd kiend kandön, Muol-nöd kiend kändödön um yti päntad pandöks (bhörros, bharrö, Eurariöd kiend kands), kui ka pägip ytisti vapdi söndi, (vied, mier, mied, oks j.n.j. pierast); ytist pronomi-nal kändöd ja morfologist kubbö panmist andaböd vöimist vel siel-distiz ytö kandö tundö. Vöristiz killöböd mäddön set Eurariöd lug-sönad (skaitluvad, Zahlwörter-t.) mis nägtöböd mäddön amu vannö kö-piksimist Hamito - Zemitöd kultur maailmaks, vöib völda leb Anatol - Kaspiamälis (amu vanad Kaukazlist), kui vaitnikad.

Ku ni vötöm silmö nänt käd rouvz vaimliz vöimiz, siz äb vöim kiendö, ku Euraria risting, kui kä-papaint ja nomad um vöttön päliz käd yl ödögalliz Finno risting, kis vol kalamiez ja mätyöli, kis amu vana aigal jeliz kougön ödög-püöl. Agg ödögallist Finno rouvz volt tez leb sie tuoistön yllö, ku ne kui ezmist tutt miernaigö ja sürd jougud süzi jejam ja nei sait kui ezmist kubbö Zemitö - Hamitliz ja Anatol - Kaspiamäliz (amu vana Kaukazliz) kulturmaailmaks.

Amu vanad aigad kērad tunslimi Kreta sār päl nägtöböd ylzö mäddön, mü vail, ka ödögallist Finnöd mis täntökt, Eoropa amu vanad aigad tundimiz pierast, ma setkörd üob mädlön.

Um väggö tädöb ja volks jel-zistiz teriptöb, ku ka Rīgös sug-göks mingi tsentrum ödögallist Finnöd vana aiga pētimis pierast,

vöib völda, tygdöt leb Eesti - ja Suomö - mäd välüksöd ja söbrad ytöd, mis at Letmä, Eestimä ja suomöma kubbö vimiz pierast luo-döt; vöib völda ka nei, ku sug-göks, kitöm, institut Finno - Ugro kiend pētimiz pierast "Līvöd Söb-rad Selts" vapöl.

Vidumä Līvökēl.

Stud.phil.L.Rudzītis.

Mөг Kurmā Līvlist veitö tie-dam Vidumä Līvökielst ja saggöld mötlöm, ku ta um vond selli iiz, kui mäd Rändakēl, Se um sūr ösa-gimi. Vidumä Līvökēl um vond yl amad muiti ja siedo ma siz ni litöld taab "Līvliz" - luggijlistön nägtö, nei ku ne iiz vöiböd epē kiendö Vidumä Līvökielön jürö ta-zantö.

Vidumä epē vapsti jielajisti sai nimtöd Lībmaköks. Ensta ne nutiztö Lībistöks ja epē kiendö Lībikielköks. Letlizi ne nutiztö Lättalistöks, aga Sārlizi Sārlis-töks ja ylimāiedköks. Sārmā (Eesti) näntön vol Ylimā.

Ku ma yllö kitub, ku Vidumä Līvökēl, um munda sugli, siz siedo äb tuod kebamstiz vöttö. Vidumäl mög liedam jienpö söndi, mingizi Kurmā äb tund. Ezmöks ma vötab azad nimdi: V+)pald- K.+)mäg, V.vediks- K.jielam- L.+)lops, V.koitö- L.rita blāzma, V.vādin- K.kous, V.vaive- K.vāja, V.āda- K.aiga, V.ruoi- K.ājna, V.lind- K.nip- L.pils, V.nouk- K.luqik, V.raļ- K.taļ- L.küts, V.kuas- K.guogöz, V.aļ- K.ylgöz, V.tups- K.ūdtöd voza, V.taļ- K.nēgöz, V.lest- K.atrājta, V.vimi- K.risting, V.uoļg- K.lova, V.uor- K.port, V.laļ- K.kybar, V.nyستا- K.nötköm- L.locekli, V.vanga- K.nit lünka, V.nin- K.jālgab, V.kud- K.kuoj, V.värm- K.kypdlo- L.asara, V.laip- K.taka- L.taka, taka, V.peijed- K.beeröd, V.tört- K.gungaserk- L.brunci, V.nep- K.nāna, V.loug- K.piedröb- L.piedarbs, V.lūski- K.plaka, V.jānds- K.köps, V.peikil-miez- K.brūdgana, V.talimā- L.at-mata, V.vel- L.pagalms, V.tāp- K.taigandöks- L.mikla, V.vane- K.veg, vaļa- L.vara, V.vat- K.slūjk- L.slēdenis, V.sai- K.sāv, V.vei- K.vejžöž, V.pup- K.irda, V.pintik- L.spēigulis, V.mānc- K.turska, V.vābr- K.bebröz, V.vaid- L.ērkskis, V.vāumiez- K.znuot, V.kārpis- K.kāv- L.gliemezvāks, etc., etc. Ma tās nägtub set jagu siest, mis vöib lievdö ja mötlub, ku mingizi nēsti söpsti vöiks ka Rändakielö ylzö vöttö kuožizi, kus mäddön epē sönad pütöböd.

+)V=Vidumal, K=Kurmal, L=Letkēl.

Kõugim ma nägtub ka munt
dumä nimud materialõst: V.parias-
K.paldip, V.velle- K.ulz, V.eldim-
K.jiedlõm, V.kaläs- K.tõvrõz, V.
ales- K.yydastyd, V.özgyrdel- K.
lõzgjõl, V.vjmi- K.perri, V.nis- K.
sääi, V.sädes- K.säpiz, V.eit-
K.õigiz, V.alu, komparativs älvim-
K.alm- L.lõts, V.läb- K.lõb, V.

käzu- K.ypiz, V.yl- K.kõzzi- L.ne-
gants, launs, V.rädi- K.vätli- L.vä-
tains, jõls, etc., etc.

Tyõsõnad, kiel jielõ jagu, ka
nägtõbõd iisuglist sõnad rikuzt.
Võib lievdõ jienõ interesantidi
sõndi, ne ki: V.kuotub- K.pijilub,
V.toubub- K.tündub- L.jutu, V.ju-
tub- K.nizub, V.tenub- K.kierub,
V.vädlub- K.pietab, V.mycab- K.
puudstub- L.slauku istabu, V.vaib-
tub- K.pinub, väjastub, V.surub- K.
supdub, V.ikstub- L.judzu zirgu, V.
matab- K.pugub, V.vaintub- K.liepub
jiera- L.samierinos, V.kanatub- L.
arstõju, V.sädlub- K.vodlub, V.ytõ-
lub- K.kitub, V.nutab- K.utab, V.
utab- K.võtab, V.västab- K.ruokub,
V.vigatub- L.postä, V.viskub- K.
võõlub- L.vieinu ar roku, V.salab-
K.jämstab, V.täksab- K.pieksub, V.
aistlub- K.tündub kardõ, V.aisub-
K.ändab kardõ- L.smarzõju, V.juandub
K.yozub, pütub vastõ, V.kadstub- K.
kactub- L.apskauzu, V.sätub- L.da-
ru päri, moku, V.vierub- L.zvõru,
V.õirubub- K.lagtub- L.äkiru, V.nü-
sub- K.nüzub, V.pälgub- K.kärtab,
V.õenslub- K.märatub- L.troksõju,
V.polgub- K.pälab, V.kyrub- L.nistu,
V.piäntub- L.õrõju, V.lõdub- K.võj-
dab, V.litub- K.tuoitab- L.barõju
treknu, V.ädlub- L.aprunäju, V.nuo-
kub- L.liecos, V.kazinub- K.tieb
kazzizõks, V.nakub- K.äkub, V.pa-
gatub- K.rõkandub, j.n.k.

Tämsäpiz ma rökandiz set Vidu-
mä iisuglist sõnad tagavarast, aga
Vidumäl sürimi jagu nestä sõpsti,
mis at ka Kurmal tundõb, sãb üzi
aarnidi, neme äbtiediji nõdi lä-
lamstiz tündub ja äb sä arrõ. Näõ-
dõbõksõks ma ändab set rãz nänt
lugst: V.suda- K.sydam, V.tula-
K.kyla, V.kãrn- K.kãrand, V.ät-
K.ähta, V.vãlg- K.val- L.gãisma,
V.ägist- K.älgast, V.sugus- K.sygz,
V.jãr- K.jãra, V.pãla- K.paglõ,
V.pãuti- K.pãvaliki, V.karets- K.
kãya paint, V.pilu- K.pila, V.pã-
tik- K.pãtõg, V.sãn- K.sõna, V.
tuan- K.tuont, V.tult- K.tul, V.
õiba- K.kebam, V.korg- K.kuordõ,
V.juosti- K.jõvist, V.pind- K.pim-
dõ, V.pient- K.piemdõ, V.jõli- K.
eglõ, V.nãmad- K.ne, V.jãnde- K.
jamdõ, V.lãda- K.lãiga, V.lõydub-
K.liedab, V.naub- K.novub, V.yõl-
K.õl, V.syõb- K.syõb, V.suõk- K.
suõl, V.usk- K.uiska, V.yrgtub-
K.virgtub, V.vistub- K.visiptub,
V.vistub- K.viertub, V.vjub- K.
võib, V.õlla- K.võlda, V.tulla-

K.õõda, V.anna- K.ãndõ, V.sãdub-
K.sãlub, V.nuoktub- K.nõtkub, V.
jütub- K.jõvab, V.kostab- K.kuoz-
tab, etc., etc.

Jatk jeddõpõdin.

Rãndakiel õigikõera lãb kãdõ ar-
rõ. Yks ar um, mis Suomõ - ja Ees-
ti - mäd kiield tieudmied yllõ pi-
dabõd; sie pierrõ keratõb aigakõ-
ra "Livli" Tuoi ar sãb tygdõd
"Livõd sõbrad seltsõst" Rigõs.
Um riem nãdõ, ku vastõ lõmizõks
ydtuoizõn mõtkõdvait leb ytõluggõ
piskimizõks ja um lüotõmõst, ku
jõva tãmizõks ka perrist miel-
vaitõd yl õigikõera kaddõbõd.

Ylli kõera um selliz õigikõera
pierrõ pikstõt, kui ta um stud.
phil. L. Rudziitis kãdkõeras, laz lug-
gijid sãgõd ka sie õigikõera ar-
kõks tuntõbõdõks ja võigõd sõnnõ
õpi rõkkõ.

Tuoim.

Tuoim Tietõd.

"L I V I S" ulzãndamist ät
tyggõd:

K. Veinberg-----lat. 2,00
D. Švanenberg-----" 0,50

Kubs lat. 2,50.

Sãdõt ät aigakõera "E e s t i
N a i n e" 1932 ja 1933 aigastõd
Nr-õd.

Pãgiz tienandõkst amadõn, kis
ät leb kõrad ja sũ sõnad tuoim-
mõn jõvvõ tarmõnd.

"Sydam tõvimsi" (lopandõks) ja
"Mis ma mädõb maailma suodast",
tult õbbõ, 30.zept.kũ pãvan, neiku
nõdi siezõ Nr-õ mittõ kuigid iz
või emiz sizzõl sãdõ.

Aigakõera ulzãndami um õbbõks
iend leb vibtimiz, mis iz pil
tuoim võimizõs mütõ.

Ulzãndaji: M. Stalte.
Tuoimiji: K. Stalte.

Adres: Mazirbe.